

חלקי בעמלי

פרשת במדבר / כ"ה אייר תשפ"ב / 26.05.2022

ובצאו כולם
בבבירת יהוד

דבר העורך

בעוד עשרה ימים יחול חג מתן תורה. בתודעה השטחית, נדמה לנו כאילו זה 'חג של הלומדים', חג של בחורי ישיבות ואברכים, חג של 'בני תורה' בלבד. אבל כשחושבים על זה, זה בעצם הפוך לגמרי.

הלומדים, זוכים לחגוג מדי יום עם התורה. הם שקועים בה, חיים ונושמים אותה שלוש מאות שישים וחמישה ימים בשנה. חג השבועות מיועד דווקא לכל השאר - לבוגרי הישיבות העמלים לפרנסתם, ליהודי הפשוט, לנשים שאינן זוכות ללמוד די תורה בימים כתיקונם וכן הלאה.

כי התורה אינה רק איזה תוכן לימודי לשינון מתמיד ולא רק ספר הגות בעלמא, ספסלי בית המדרש אינם המקבילה היהודית של ספסלי החוג לפילוסופיה באוניברסיטה. התורה היא תמצית חיינו, היא הפכה אותנו לעם סגולה, היא החזיקה אותנו באלפיים שנות גלות והיא זו שמקוממת את קומתנו גם היום. התורה היא הסמל, המשמעות והיעוד שלנו.

וכן, כדאי ורצוי להכיר אותה. לקבוע 'עיתים' מפעם לפעם, להשתתף באיזו מסגרת של ליל שישי קהילתי או חבורה שכונתית, ולא רק בחג השבועות.

שלכם

אבי גרינצייג

הרה"ג ברוך צבי גרינבוים שליט"א ראש ישיבת דרך ה'

שאומרת: 'הכל בראש', כלומר, הכל תלוי בנקודת המבט השכלית על כל דבר. המוח היהודי המופקד על תפקוד כל הגוף-הוא עיקר האדם. משום כך 'תלמוד תורה כנגד כולם'. כי התורה היא המקור שמלמד את הראש היהודי איך לחשוב נכון, וכשהראש מתקדש, בקדושת התורה - בעקבותיו מתקדש כל הגוף!

מצעד הדגלים

"איש על מחנהו ואיש על דגלו". המדרש מספר שבשעה שנגלה הקב"ה על הר סיני, הופיעו שם עשרות אלפי מלאכים והיו כולם עשויים דגלים דגלים. כשראו עם ישראל את המלאכים בצורת דגלים, התחילו גם הם מתאווים לדגלים, אמר הקב"ה למשה: "לך עשה אותם דגלים". מה פשר התאוה הזאת להיות 'דגל', ואיך נהיים 'דגל' - הלכה למעשה?

הדגל עצמו כמעט ולא שווה כלום. עיקר ערכו של הדגל מתבטא במה שהוא מסמל ואת מה שהוא מייצג. במעמד הר סיני שמעו עם ישראל על תפקידם הגדול בעולם להיות עם ה' המייצגים אותו אותו בעולם. הם ראו אז המון מלאכים שעשויים 'דגלים', כלומר שכל מהותם הוא מילוי של רצון ה' ואת הרצון הזה הם מייצגים. או אז התאוו גם עם ישראל להיות 'דגלים' לה', ולעמוד לגמרי במשימה הלאומית והאישית שבשבילה באו לעולם.

ככל שנצליח גם אנחנו לעמוד במשימת חיינו, גם אנחנו נהיה 'דגלים'. חז"ל מלמדים שלכל אחד מהשבטים היה לו את הדגל המיוחד שלו, עם הצבע שלו והסמלים המיוחדים שלו, שייצגו את תפקידו הייחודי של השבט בתוך כלל השבטים. מעניין לבדוק, אם נתבקש לקבוע לנו דגל אישי שייצג אותנו, את ייחודנו ומטרותינו בעולם - מה נבחר לצייר עליו...?

יהי חלקי עמהם

מספר אישי

בתחילת הפרשה נצטוו משה לספור שוב את בני ישראל, למרות שכבר נספרו לא מזמן ביציאת מצרים, ושוב נספרו לאחר חטא העגל. הסיבה לכך, לפי דברי חז"ל: "להראות חיבתם, שמתוך חיבתם לפניו מונה אותם תמיד". בואו נחשוב, הרי ה' יודע בדיוק כמה מונים עם ישראל, אז לשם מה נועדו כל הספירות הללו?

הספירות הללו נועדו בשביל האנשים הנספרים! לפעמים מתגנבת ללב יהודי באשר הוא המחשבה שלא 'סופרים' אותו שם למעלה... הספירה נועדה ללמד שלכל אחד מעם ישראל יש לו מספר מיוחד, יש לו יעוד מיוחד ומטרה מיוחדת משלו - שאותה עליו למלא ורק הוא יכול למלא.

כש'סופרים' כל אחד שוב ושוב זה גם מראה שיש לכל אחד מהנספרים תפקידים מיוחדים בעולם שמשתנים מזמן לזמן, כשהמספר האישי מבטא את התפקיד הייחודי שעל היהודי למלא בזמן המסוים ההוא. הידיעה הזו שלכל אחד מאיתנו יש 'מספר' שהקב"ה נתן לו, צריכה לאתגר אותנו לדעת מהו ה'מספר' המיוחד שקיבלנו ומהם התפקידים המיוחדים שלנו בעולם!

הראש היהודי

התורה מלמדת על כך שהספירה התבצעה באמצעות הראש: 'לגולגלותם'. מדוע מתבצעת הספירה דווקא דרך הראש ולא באמצעות ספירת הגוף כולו? ללמדנו שעיקר חביבתם של ישראל הוא 'הראש היהודי'.

בספרי הקדמונים מבואר שבראש היהודי נמצאת הנשמה האלוקית שמחיה את כל הגוף. השכל שיש לכל יהודי אינו רק איבר חומרי ומרכזי בגוף האדם שתפקידו לפקח על תפקוד הגוף, אלא הוא מורכב גם מכח אלוקי-נשמתי שגורם לו להתנהג אחרת, לרצות אחרת וגם לחשוב אחרת. ישנה מטבע לשון

יציאה	כניסה	פרשת במדבר
20:18	18:57	ירושלים
20:20	19:19	בני ברק
20:22	19:10	חיפה
20:18	19:17	באר שבע

איך זה קורה?

הרה"ג יעקב בוצ'קובסקי | עמוד 4

שירים ושערים

הרב דן טיומקין | עמ' 8

חשיבות היחיד

רו"ח דב וינברג | עמוד 3

תמיד עסוקה

אביאל נריה | מנטור זוגי | עמ' 5

מצב מדבר

הרב ברוך לב | עמוד 2

טיפים ליל
שישי מוצלח

הרה"ג אפרים קרלינסקי, מורה הוראה

לימוד התורה והתמיכה בלומדיה

שאלה: לא כל כך מובן לי כל העניין הזה של הסכם 'ששכר וזבולון', שתמורת הכסף שמשלם ה'זבולון' הוא מקבל חצי משכרו של ה'ששכר'. האם באמת אפשר למכור שכר של מצוה שעשיתי תמורת כסף, ועוד מצוה כמו תלמוד תורה ששכרה גדול עד אין שיעור? האם תלמיד חכם שלמד תורה במשך כמה שנים ונקלע למצוקה כספית יכול למכור ל'זבולון' את מחצית השכר של לימוד התורה שהוא כבר למד?

תשובה: ודאי שאין אפשרות למכור מצוה תמורת כסף, ואם ייתן איש את כל הון ביתו בעבור מצות תלמוד תורה, בוז יבוז לו, והבסיס להסכם יששכר וזבולון אינו 'מכירת זכויות לימוד תורה' תמורת כסף, אלא בזאת שה'זבולון' תומך ב'ששכר' ועל ידי תמיכתו הכספית יכול הוא לשבת וללמוד במנוחת הנפש ולהתגדל בתורה, ולולי תמיכתו תורה זו לא הייתה נלמדת, יוצא שהתורה הזאת 'נוצרה' על ידי כספו של תומך התורה, ולכן ברור הדבר שמחצית מהזכויות שייכות לו באופן ישיר.

ברור אם כן בנוגע לחלק האחרון בשאלה שאין אפשרות 'למכור' זכויות של לימוד תורה שכבר נלמד תמורת כסף, ואדרבה, מבואר בדברי הראשונים שמי שמוכר את זכויות לימוד התורה שהוא כבר למד, מלבד זאת שאין לקונה שכר תלמוד תורה, המוכר גם מפסיד את שכרו על ידי מכירה זו. וביאור הדבר הוא שבמכירתו זו מראה בנפשו ש'ערך' התורה והמצווה שהוא עשה שווים בעיניו להטבה חומרית וכספית, ומאבד בידיו את הערך האמיתי של זכות לימוד התורה.

שאלה: עד כמה מצוי עניין זה של הסכם יששכר וזבולון?

תשובה: הגם שהסכם כדוגמת הסכם יששכר וזבולון במתכונתו המקורית בין תומך תורה לידידו הלומד אינו נפוץ כל כך, מכל מקום עצם העניין של שותפות גמורה בתורה הנלמדת מצויה כמעט בכל בית, משום שכאשר אשתו של אדם מאפשרת לבעלה ללמוד תורה, נחשב הדבר להסכם יששכר וזבולון [הגם שלא כתבו ביניהם שטר שותפות מפורש].

עניין זה שייך כמובן בכל אדם שלומד תורה, ולא דווקא באברכים שלומדים במשך יום שלם, משום שפשוט הדבר שגם אדם העמל לפרנסתו שיוצא מדי ערב לשיעור תורה קבוע או ללימוד בחברותא, ואשתו מתאמצת טורחת ומשקיעה מזמנה ומכוחה בשביל לאפשר לו לצאת ללימוד זה, נחשבת לשותפה גמורה בלימוד התורה שהוא לומד, ובזכות מצוה זו זוכה אישה [שאינה מצווה על מצות תלמוד תורה] לשכר מצות תלמוד תורה בעולם הבא.

שאלה:

האם בהסכם יששכר וזבולון נגרע משכרו של לומד התורה?

תשובה: ישנם מגדולי הדורות שסברו שאכן שכרו של לומד התורה מתמעט על ידי הסכם זה, אולם רבים הם הסוברים [ובכללם האור החיים הקדוש, החיד"א והחזון איש] ששכרו של לומד התורה לא מתמעט, ומאוצרו של הבורא יינתן שכרו מושלם. בדברי ר' חיים מוולאז'ין זצ"ל [שסובר ששכרו של הלומד מתמעט על ידי הסכם זה] מבואר שהגם ששכרו של הנתמך מתמעט ע"י הסכם זה, מכל מקום עדיף לו ללמוד להיכנס להסכם זה, ואל יחשוש לכך שעל ידי זה יתמעט שכרו בעולם הבא, משום שעל

מצב מדבר

הרב ברוך לב

השבת מתחילים את ספר במדבר הפותח במילים: "וידבר ה' אל משה במדבר סיני", ובשבוע הבא נקבל שוב את התורה שניתנה במדבר. מדוע ניתנה תורה דווקא במדבר ולא כשהיו עם ישראל עדיין במצרים? ללמדנו על המצב האידיאלי המתאים לקבל תורה - 'מצב של מדבר'. במדבר אין טרדות ועיסוקים מיותרים, אנשים הנכנסים למדבר הם ממוקדי מטרה, באים להשיג משהו מאוד מסוים - לעבור דרכו או כדי למצוא שקט נפשי ויוצאים ממנו חזרה.

כשיהודי רוצה לקבל את התורה באמת, הוא צריך לצאת מ'מצרים' המייצגת את טרדות החיים, ולהיכנס לבית המדרש מתוך 'מצב של מדבר', כשהוא מתנתק מכל מה שיכול להסיח את דעתו מהמטרה, בשאיפה להגיע לשקט נפשי - שיאפשר לו ריכוז וחיבור אמיתי לתורה.

בפעם הבאה שנשב ללמוד עם החברותא או בשיעור, כדאי שנשקול לסגור לגמרי את מכשיר הפלאפון ולהעביר אותו אל 'מצב מדבר'...

חלקי בקהילתי

יזמות תורנית קהילתית

טיפים ליל ליל שישוי מוצלח:

- << קבוצת חברים שאכפת לה אחד מהשני.
- << מגיד שיעור מרתק שישותף את החברים.
- << דיון בין החברים ו'דיבור בלימוד'.
- << רעיונות אקטואליים מתוך פרשת השבוע.
- << מקום שנעים להתאסף בו.
- << נפגשים בכל ליל שישוי - בכל מצב.
- << 'חבר מביא חבר'.
- << 'גבאי' ו'משוגע לדבר' שלוקח אחריות.
- << צ'ולנט ומשקה - חובה.

מוגש כחומר למחשבה ע"י ארגון 'חלקי בקהילתי'.

מו"ל: חלקי בעמלי - יזמות קהילתית תורנית.

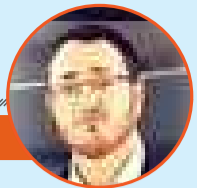
מייסד: הרה"ג ברוך צבי גרינבוים עורך: אבי גרינצייג

כותבים קבועים: הרב יעקב בוצ'קובסקי, דוב וינברג, הרב אפרים קרלינסקי, הרב דן טיומקין,

אבי רבינא הרב משה שמעון אופן, הרב ברוך לב. עיצוב: גימיק פרסום www.gimmick-mo.co.il

חלקי בעמלי: רחוב קהתי 14 ירושלים

טל: 02-6522592 מייל: helki.baamali@gmail.com

הגמרא (תענית כ"ה) מספרת, על ר' אליעזר בן-פדת, מגדולי האמוראים שהיה עני מרוד. ר' אליעזר בן פדת חלה. בא הרופא ואמר לו שהרפואה שלו היא הקזת דם, בזמנם זו הייתה אחת הטכניקות של הרפואה. בא המומחה להקזת דם, והוציא ממנו כמות דם, וכידוע, אחרי הקזת דם, צריכים לאכול משהו, כדי להחזיר את הגוף לקדמותו. ר' אליעזר בן-פדת צריך לטעום משהו, מה יש לו לטעום? יש לו בסלסלת הירקות שום. שום, יש לו פלוס גדול מאוד, הוא מוריד לחץ דם. אכל ר' אליעזר את השום, נפל לו כל הלחץ דם, ר' אליעזר בן-פדת התמוטט על הרצפה.

תלמידי החכמים רואים שר' אליעזר בן-פדת לא בא כבר כמה ימים לבית המדרש, הלכו לבקר אותו, ומצאו אותו מוטל על הרצפה. מנסים להעיר אותו, פתאום הוא מחייך ושוב עוצם את עיניו, שוב מנסים ופתאום הוא בוכה, ושוב עוצם עיניו ואז מתעורר בפתאומיות.

שאלו אותו תלמידיו למה חייכת ובכית, מה קרה רבינו? אמר להם: זכיתי לביקור של השכינה, הקב"ה בא לבקר אותי! ומיד כשראיתי אותו חייכתי. שאלתי אותו: ריבוננו של עולם, אולי אתה יכול לתת לי כמה מטבעות? מצבי רע! אמר לי הקב"ה: אליעזר בן-פדת, אם אתה רוצה להיות במזל של עשירות, אני צריך להחזיר את כל העולם לתוהו ובוהו, ואז אולי, תיוולד במזל של עשירות.

אמרתי לו: כל הבלאגן לחזור למצב של ששת ימי בראשית, ואז רק אולי?! תגיד לי, האם עברתי את רוב החיים, או שרוב החיים עוד לפני? אמר לי הקב"ה: כבר עברת את רוב חייך. ואז פרצתי בבכי. זהו, אני יותר קרוב לשם, מאשר לכאן,

והסיפור מעלה תמיהה חריפה - כדי לתת לר' אליעזר בן-פדת קצת כסף, צריכים להחזיר את העולם לתוהו-ובוהו? האם חסר לבורא עולם דרכים להרעיף עליו שפע? הדוגמא הפשוטה ביותר - ילך לדוכן לוטו, ימלא טופס בכמה שקלים, ויזכה בפרס הראשון שיאפשר לו ולצאצאיו להסתדר לשנים רבות.

רבי שמשון רפאל הירש פותח לנו צוהר להבין סוגיה זו ואלו דבריו: "דע שהקב"ה יעד אותך להיוולד דווקא בתקופה בה נולדת. בסביבה שבה באת לעולם, להורים שהולידו אותך בנסיבות המיוחדות לך, מפגיש אותך עם אנשים מסוימים, נותן לך מורים מהם תלמד וידידים להם תתחבר או תתרחק, מעניק לך כוחות גוף ונפש במידה הנדרשת לצרכיך, מעמיד אותך במהלך חייך במצבים הייחודיים לך, כל אלה מהווים עבורך את האמצעים הטובים ביותר כדי להגיע אל התכלית אליה נשלחת לעולם למלא את רצונו יתברך ובהם טמונה הצלחתך".

אם כך ניתן להבין מדוע מצבו של ר' אליעזר לא ניתן היה לשינוי כי מצבו היווה את האמצעי הטוב ביותר למלא את שליחותו.

בספרו "נתיבות שלום", שואל האדמו"ר מסלונים זצ"ל: פרשתנו מתארת את המפקד הנערך במדבר במילים הבאות "שאו את ראש כל עדת בני ישראל", הפירוש הפשוט של המילה "שאו" הוא "הרימו", וזה לכאורה כלל לא שייך לעניין המפקד. ומדוע התורה נוקטת בלשון "שאו את ראש בני ישראל" ולא מתבטאת במילים כמו ספרו/מנו?

אלא המפקדים שבהם התפקדו בני דור המדבר, לא היו רק צעדים טכניים שבאמצעותם ניתן לדעת את מספר האנשים, הספירה האישית נועדה להעביר מסר כביר: הקב"ה בוחר בכל יחיד ויחידה בפני עצמם. לכל אחד ניתן משמים תפקיד ייחודי שאותו עליו למלא, הספירה מדגישה את הערך של כל יחיד. וזו הסיבה שכתוב בפסוק "שאו" - לשון המעידה על נשיאת ראש וזקיפות קומה. כיוון שזו הייתה מטרתה של הספירה לגרום לכל אחד זקיפות קומה ולתת לכל אחד ואחד להרגיש שיש לו ערך וחשיבות.

הרה"ג אפרים קרלינסקי, מורה הוראה

ידי הסכם זה יש ריבוי לימוד תורה בעולם, ואדרבה, אם עינו צרה ליתן ולוותר על חלק מלימודו לאחר, נראה מזה שעיקר רצונו בלימוד התורה הוא בשביל לקבל שכר לעצמו, ולמעט את רצון בוראו [שרוצה שיתרבה לימוד התורה בעולם] מפני רצונו לקבל שכר.

שאלה: כאדם העמל לפרנסתו במשך היום, רציתי לדעת מה רמת החיוב לקביעת עיתים לתורה במשך היום? בחודשים האחרונים נכתב פעמים רבות מעל דפי גיליון 'חלקי בעמל' על חשיבות קביעות העיתים לתורה מהפן של החיבור הקהילתי התומך, אולם רציתי לדעת מהזווית ההלכתית נטו מה מוטל עלי לעשות, והאם יש התייחסות הלכתית לזמן ביום שבו צריכים לקבוע את הלימוד?

תשובה: מעל דפי גיליון זה בחודשים האחרונים עלתה פעמים רבות הקריאה לכל אדם העמל לפרנסתו לקבוע לו עיתים לתורה, ולמצוא בזה את החיבור לקהילתו, וודאי שמטרה זו עניינה גדול, אולם בטור זה שעוסק בענייני הלכה אנו מביאים את הזווית ההלכתית בנושא חשוב זה מתוך דברי השולחן ערוך והפוסקים.

חייב כל אדם לקבוע עת ללימוד תורה גם ביום וגם בלילה, וכמאמר הכתוב 'והגית בו יומם ולילה'. אין שיעור לכמות התורה שצריך להיות בקביעות זה, ועיקר העניין הוא בקביעת זמנים אלו באופן קבוע, וכלשון השולחן ערוך "וצריך שאותו עת יהיה קבוע שלא יעבירנו אף אם הוא סבור להרוויח הרבה".

בנוגע ללימוד היום, מבחינה פרקטית כתב הביאור הלכה שהטוב ביותר הוא לקבוע את הלימוד מיד אחרי תפילת שחרית, לפני שהוא מתחיל להיכנס לעסקיו [הוא דיבר כמובן במציאות שהייתה בזמנו, שאנשים לא התחילו את ענייני העבודה שלהם מתוך הסלולרי תוך כדי התפילה...] וכך יידע שלא ייטרד תוך כדי עבודתו ויתבטל מקביעותו, ובזה מרוויח גם את העניין הגדול שיש בלימוד תורה במקום תפילתו, ולשון השולחן ערוך בזה הוא "ברית כרותה שכל הלומד בבית הכנסת לא במהרה הוא משכח". הביאור הלכה מוסיף גם שיש עדיפות ללימוד תורה בחבורת אנשים על פני לימוד לבד, משום שעל ידי לימוד בקבוצה יש ריבוי כבוד שמים.

שאלה: שמעתי שהיו מגדולי הדורות שיצאו בצורה חריפה נגד התופעה של לקיחת כסף עבור לימוד תורה, ושאדם חייב להתפרנס מתוך עמל כפיו. איך דבר זה מסתדר עם המושג של הכוללים והאברכים שאינם מתפרנסים מעמלם אלא מנטילת מלגה כספית?

תשובה: יודעים דברי הרמב"ם שכתב דברים נוקבים כנגד אנשים שאינם עמלים לפרנסתם ומסתמכים על פרנסה מן הצדקה, ובין הדברים הוא כותב "הרי זה חלל את השם, ובזה את התורה וכבה מאור הדת וגרם רעה לעצמו ונטל חייו מן העולם הבא". אולם גדולי הדורות חלקו על דבריו, וכתבו שגם אם נסכים שהאופן האידיאלי הוא בכך שאדם מתפרנס מעמל כפיו במקביל ללימוד התורה, מכל מקום המציאות היא [בוודאי עם ירידת הדורות] שאילו לא הייתה פרנסת הלומדים והמלמדים מצויה, לא היו יכולים לטרוח בתורה כראוי והייתה התורה משתכחת ח"ו, ולכן אדרבה, לומדי התורה שמרגישים בנפשם שיוכלו לעלות ולהתגדל בלי שיוטל עליהם עול הפרנסה עליהם לעשות זאת וזו העמדת הדת על תילה. ובספר אגרות משה כתב שאין להחמיר כלל כדעת הרמב"ם, ואלו המתחסדים לעסוק בפרנסתם משום דעת הרמב"ם, הרי זה עצת היצר הרע.

יש שהוסיפו עוד וכתבו שמכיוון שהתועלת שיש בהעמדת רבנים ומורי הוראה בישראל הוא ענין ותועלת לציבור, ועקב ירידת הדורות מתאפשר ענין זה רק על ידי העמדת קבוצות לומדים שישקיעו את כל זמנם בהתגדלות בלימוד התורה, מוטל עול החזקתם על הציבור, ועל כל יחיד ויחיד לתרום את תרומתו למען העמדת הלומדים האלו.

הרב עונה לשאלות בהלכה במייל

gmail.com@0583279418

איך זה קורה דווקא אצלנו??

הרה"ג יעקב בוצ'קובסקי / מחבר ספר תורתו ואומנותו

פתרון ברמה האישית

המציאות הוכיחה שכל זוג חרדי ממוצע יכול לרכוש דירה לעצמו. לא במרכז? אולי לא במרכז. אולי אפשר לגור בפריפריה, אולי אפשר לשכור ולהשכיר, אולי אפשר לנסות מחיר למשתכן. ברמת העיקרון זה אפשרי - אם מחליטים להסתפק בקורת גג ותו לא. אלו מעשים שבכל יום המתרחשים בכל המגזרים - כולם מסתדרים בסוף, וגם ממשיכים ללמוד, לא פחות טוב מהליטאים, רק בלי להרוס את חייהם של ההורים.

פתרון הציבורי

ובכל זאת, לא רק ברמה האישית אפשר לתקן. גם ברמה הציבורית אפשר להזיז דברים, ולכאורה די בנקל. אנחנו ציבור שמוכן לתרום כליות לאנשים זרים, ובד בבד דורש דירות מההורים. אין מילים שיתארו את האבסורד. ראיתי מאמר של תורם כליה צדיק שכתב כמה מצוות יש בתרומת כליה. אולי לפני כן כדאי שיכתוב כמה עבירות יש בדרישת דירה.

איך זה יתכן? זה פשוט חוסר מחשבה. זה הכל. אנחנו ציבור של אנשים טובים, וכל מה שצריך כאן זה קצת מחשבה, הסבת תשומת הלב לנושא שכולם כורעים תחתיו. לא חסר רצון, חסרה רק מודעות.

ואיך בכל זאת נעזור לציבור? לא איש מעש אנוכי. הכוח שהקב"ה נתן לי הוא בכתיבה והסברה בעל פה, ואני משתדל להשתמש בו לדברים חשובים. בנושא שלנו אין ברירה. חייבים להרים את הכפפה ולעסוק בנושא, עד שהעיוות הזה יעקר מהשורש. זה לא תפקיד של פלוני או אלמוני, זו חובה פשוטה המוטלת על כולם.

אתה איש מעש? רוצה לתרום מזמנך לציבור? אנה ממך, שלח נא אימייל לכתובת הרשומה למטה. ביחד ננסה להזיז דברים!

יש כמה יוזמות, יש ארגון "שהשמחה במעוננו" שמנסה לקדם מיזם חתימות, שבו כל הורה מתחייב לא לדרוש לבנו ולא לתת לבתו מעל 180 אלף ש"ח. ההתחייבות כוללת את שני הסעיפים (על הבנים ועל הבנות). מי שמעוניין יתקשר לטל: 03-546-51-50. (אין לי קשר לארגון, אך אני מנסה לסייע לו).

באופן אישי, לענ"ד כל מה שצריך הוא הסברה, והנגשת פתרונות דיוור מחוץ לקופסה הקלאסית. לשם כך מספר אנשי מעש עמלים בימים אלה על הקמת ארגון בשם "והשיאנו", שמנסה לקדם תהליך של התחייבויות וסגירת שידוכים רק בליווי כלכלי מקצועי, שיאמוד את היכולות של שני הצדדים, לא מה המקסימום שאתה יכול לקחת, אלא מה המקסימום שאתה יכול לתת בשביל להגיע לדירה, כאשר עיקר העול על הזוג (אני באופן אישי משתדל לעזור בידם כמה שביכולתי, בעיקר בכתיבה).

ולמה שאנשים ירצו לנהל כך את השידוכים של בניהם? למה לא להוציא מהשני את המקסימום? כי הם משוכנעים שזו הדרך הישרה, והיותר נכונה עבורם. כתבתי חוברת בעניין זה בשם "הדרך להקמת בית בישראל", וניתן לקבלה בכתובת הרשומה למטה, או בקישור:

<https://vehasieinu.com/%d7%97%d7%95%d7%91%d7%a8%d7%95%d7%aa>

כל מה שצריך הוא הסברה ושוב הסברה, בעלונים, בחוברות, בכל דרך שהיא. הסברה - והנגשה של פתרונות. אתה רוצה לעזור כספית, שנוכל להרחיב את ההפצה וההדפסה? תבורך! ניתן לעשות זאת כאן:

<https://kehilot.info/RedirectPage.aspx?id=72901>

לי השבוע, רק מהמעגל הקרוב אלי, על תלמידי חכמים גדולים שהגיעו לגיל שבעים עם חובות, לאחר שכבר מכרו את דירתם ועברו לגור בשכירות. שמעתי השבוע מכלי ראשון על ת"ח עצום ששמו מוכר כמעט לכל אדם בציבור החרדי, שכבר עבר את גיל שבעים, ועדיין מגלגל חובות מנישואי ילדיו. ומדובר על אדם שחיתן בתקופה שהדירות היו "זולות".

בין כל התגובות החמות והכואבות שקיבלתי השבוע היה גם אחד שכתב לי משהו השבוע: "ומה נעשה אם חלילה יהיו אברכים צעירים שבעקבות השינוי שאתה רוצה לקדם - יסגרו את הגמרא?"

ובכן, ראשית - אין סיבה אמיתית לסגור את הגמרא אם לא מקבלים דירה מההורים. אפשר להמשיך ללמוד, וזה מה שעושים אברכי משי בציבור הספרדי והחסידי, והקב"ה עוזר להם להגיע לדירה משלהם, בדיוק כמו שהוא עוזר לכל אברך לחיות ולנהל בית ברוך ילדים בלי שתי משכורות.

אבל אם באמת אנחנו דואגים לקיום התורה, הרי מה שקורה כרגע, לא כחשש רחוק ועתידי, אלא בוודאות מוחלטת - שכל אברך ת"ח שמגיע לגיל ארבעים נאלץ לסגור את גמרתו, ולאבד את כל המשך התעלותו, רק בשביל דירות לילדיו. יש לנו כלל "אין ספק מוציא מידי וודאי". אין לדאוג לספק עקירת התורה על חשבון עקירתה בוודאות.

ובכן, שואלים כולם - איך אפשר לשנות את המצב? זאת שאלה שחזרה על עצמה כמה פעמים השבוע: איך אתה רוצה שנשנה את המצב, זה לא תלוי בידיים שלנו. לא צריך לשנות את "המצב"! מי אמר שמישהו צריך לשנות את המצב?

נעזוב לרגע את ה"מצב". כל השאלה היא עלי ועליך, לא על המחותן שלך. השאלה היא על האדם הפרטי והאישי שעומד עכשיו רגע לפני חיתום הזיכרון דברים של הבן שלו. כאשר אתה דורש מהמחיתן סכום שאתה יודע שיגרום לו ליפול לבור חסר תחתית - האם אתה עושה מעשה נכון או לא? מה הקב"ה אומר לך על זה, כאן ועכשיו?

בתורה כתוב "לא תהיה לו כנושה". וז"ל החינוך במצוה זו (סז): "שנמנענו מלתבוע החוב מן הלווה בעת שנדע שאינו יכול לפרוע חובו לפי שאין לו. משרשי המצוה, לקנות לנו מדת החסד והחנינה והחמלה". אם אסור לדרוש כסף מאדם שכבר לוה ממך, כאשר אתה יודע שאין לו - האם מותר לדרוש כסף מאדם שלא חייב לך כלום כשאתה יודע שאין לו?

ואם חלילה מחר יקרה לו משהו בגלל ההתחייבות הזאת? אם הוא יחלה, אם הוא ימות, אם הוא "רק" יאבד את השלום בית, אם הוא יפסיק לחנך את ילדיו הצעירים, אם הוא יסגור את הגמרא בגלל ההתחייבות - האם באמת בשמים זה יעבור לנו בשתיקה? בדיני שמים מענישים גם על גרמא. נכון, לפני שנה חיתנת בת ועשו לך אותו דבר בדיוק, אבל לכן מה? האם משום שמישהו הוציא לי את העין מותר לי להוציא עין למישהו אחר? אם נגיע למסקנה שדרישת כסף מאדם שאין לו היא מעשה לא ראוי על פי רצון ה' - מה ההיתר לעשות זאת רק משום שכשאתה חיתנת בת עשו את זה גם לי?

את הציבור אי אפשר לשנות, ואין צורך לשנות. יש לפעול כל אחד בתחום הביתי שלו, בשידוכי עצמו ובשידוכי בניו. "אין הדבר תלוי אלא בי". אם דרישת דירה מאדם שאין לו (וניתן לדעת בקלות אם יש למחותן כסף או לא, זאת לא חידה כל כך קשה...) היא מעשה אסור, או על כל פנים לא ראוי - מה זה משנה אם לא כולם ישתנו?

בשבוע שעבר הצפנו שוב את הנושא של חיתון ילדים. בעקבות המוני התגובות שקיבלתי השבוע, נמשיך לעסוק בנושא גם בשבוע זה. אני רואה צורך להתנצל. בעיקרון עלון זה עוסק בעיני עבודת השם, ליבון מבט תורני על פרשיות השבוע ועל עניינים אקטואליים, אבל לפעמים יש צורך להניח לכל הנושאים ולטפל בנושאים של פיקוח נפש.

בזמנו עלתה איזו יוזמה בנושא זה, ופניתי לאחד מעסקני הציבור הגדולים בבקשה שייקח על עצמו את הטיפול בעניין. הלה הגיב: "אני עסוק כרגע לטפל בבעיה הקשה של הדור, בנושא..." ונקב בנושא מסוים. סיפרתי על כך לגר"י אייכנשטיין שליט"א, שהגיב: "הוא לא מבין שלטפל בבעיה הזאת של הדרישות - זה לטפל בבעיה של הדור?" זה נשמע כביכול נושא חומרי, כספי. האמת היא שעצם הדבר שציבור קדוש מתנהל (שלא לרצונם, כמובן) בצורה שאינה על פי רצון השם בדבר כל כך משמעותי - זה עצמו בעיה רוחנית. אבל מלבד זאת, אם נתבונן נמצא כמה עיוותים חמורים שהשתרשו בציבור הינם תולדה ישירה של ההתנהלות בנושא השידוכים. נערוך רשימה קצרה:

א. כל הלחץ סביב הרישום לשיבות, המחריב בחורי חמד מידי שנה בשנה - נובע מהחשש בתת ההכרה מיום הדין, הלא הוא היציאה לשוק השידוכים וקביעת התמחור האכזרי.

ב. שליחת בחורים לשיבות לא מתאימות - נובעת גם היא מהחשש הנ"ל.

ג. הלחץ שהורים משדרים לילד מגיל צעיר להיות רעק"א או חזו"א - כנ"ל.

ד. חוסר היכולת להשקיע בחינוך, משום שחנוקים בלחץ כלכלי מטורף.

ה. חוסר שמחת חיים בבתים, המשפיע על הציבור של הילדים, ובפרט של הבנות, לחינוך ולקו של הבית.

ו. סגירת שידוכים לא מותאמים, רק בגלל הנושא הכספי, הגורמת לבעיות קשות של שלום בית.

ז. בעיית הרווקים והרווקות, התקועים בגלל הנושא הכספי, שמשליכה על מעגלים מתרחבים והולכים.

אנחנו ציבור מצוין, ציבור של עובדי ה' המשתדלים לעשות את רצונו. איך זה קורה דווקא אצלנו? הרי אם נתבונן מבחוץ על המצב זה ישמע הזוי: אנשים מסכנים את חייהם, מאבדים את בריאותם, מאבדים את שמחת החיים שלהם, ועל אחת כמה וכמה את היכולת שלהם לשבת ללמוד - רק בשביל שלילדיהם תהיה דירה משלהם.

ומי עושה להם את זה? המחיתנים שלהם, תלמידי חכמים וצדיקים, והנורא מכל - הילדים שלהם, עצמם ובשרם, בחורי ישיבות צדיקים, פרחים בגן ה'.

איך זה יכול להיות?

כמובן, כי אף אחד לא מתכוון לכלום. כולם עושים את זה לכולם כי עשו את זה גם להם ויעשו את זה גם להם. כולם בסך הכל חלק ממעגל הרסני. וכולם שואלים רק שאלה אחת: איך אפשר לעצור את הגלגל.

##שאלות ותשובות

לפני שנמשיך, יש צורך לדון בצידוקים וטיעונים הנשמעים בעד השיטה הקיימת. המציאות כיום הינה שרוב הציבור כבר לא מאמין בהם. ובכל זאת מכיוון שבין המגיבים הרבים היו גם תגובות בודדות כאלה, נתייחס אליהם בקצרה.

יש הטוענים שבנושא זה מותר וצריך לסמוך על הנס, ומסתמכים על סיפור ידוע שבעבר עשו בדיקה בכלל פוניבוז' והתברר שאין שום אברך מעל גיל שבעים עם חובות. ניסיתי קצת לבדוק את האגדה הזאת, והתברר

לרכישת ספרים, יעוץ, הרצאות, קבלת מאמרים שבועיים, וכל נושא - צרו עימנו קשר: <https://baatzatcha.co.il>

תמיד עסוקה

אביאל נריה / מנחה זוגות ומנטור להדרכת חתנים

אשתי מנהלת פרויקטים בחברה גדולה, ויוצא שבכל ערב - 6 לילות בשבוע, כל לילה עד חצות - היא עסוקה בדברים שקשורים לעבודה. כשאני מבקש ממנה להקדיש מדי פעם זמן לסוגיות שלנו היא כועסת על זה שאני לא מבין אותה ושהיא לא מבזבזת את הזמן סתם. דרך אגב, גם בתקופות שאין עבודה היא בדרך כלל מעסיקה את עצמה, היא מתפנה בדרך כלל לקשר בינינו רק שיש לה קושי (רגשי או פיזי) או כשאני מתפרץ. אני שואל האם זהו מצב תקין או לא, ואם כן מה הדרכים לפתור את זה?

שלום ידידי, וכל הכבוד שפנית ולא המשכת לטבוע בתסכול. חסרים לא מעט פרטים בסיפור שלך, במה אתה עוסק, כמה שנים אתם נשואים, האם יש לכם ילדים ובאיזה גילאים. אנסה בכל זאת לכתוב לך כמה נקודות שמתאימות לכולם.

א. קודם כל ברוך השם שיש לאשתך עבודה טובה, שאני מקווה שגם מפרנסת בכבוד בהלימה לגודל הטרחה.

ב. רק מה? מה שווה פרנסה טובה בלי שיש זמן ליהנות מהחיים הטובים שהיא אמורה לאפשר? אומרים שהמצרך היקר ביותר בעולם הוא הזמן, גם הקשר בין איש לאשתו מכונה "עונה" - לשון זמן, שכן עיקר עניינה זמן משותף ומהנה של בני הזוג.

ג. מעניין הדבר שהיא משיבה לתלונות שלך בכך שהיא לא מבזבזת את הזמן. על זה נאמר "טענו חיטין והודה לו בשעורין", שהלא אינך טוען שהיא מבזבזת את הזמן אלא לא מנהלת אותו נכון. למה היא מרגישה שזו הטענה שלך? יתכן שזה אומר שהיא חוששת לבזבז את הזמן, וכך דרכו של עולם, אדם חושב שהראש של הסובבים אותו עובד כמו שלו. המציאות היא שאתה בעד קצת "בזבז" זמן, והיא זו שמגזימה עם יעילות יתר ומד פרודוקטיביות על כל דקה. נקודה חשובה להתבוננות: אולי זה הנושא?

ד. רגע, מי יתבונן? לא אתה לבד, הזמן אותה להתבוננות משותפת. נסה להוביל אותה ליציאה נעימה לטיול או לקפה ותפתח איתה את הנושא. דרכם של זוגות לדבר על הדברים הכי בוערים בעמידה או בהליכה במסדרון. למה? כי כאשר סוף סוף יש להם זמן מתאים לעבודת עומק זוגית, כגון ביושבם במסעדה בשקט, הם לא רוצים להרוס את הרגעים היפים. מחשבה מוטעית שכזו: אלו הרגעים הכי יפים שיש! כשפותחים את סגור הלב, חושפים את הכאב ומנסים להבין זה את זה.

ה. מעבר לקושי להעלות שיחות עומק בשעת יציאה זוגית, אנו מוצאים את אותה תופעה בממד הזמן, שכן קשיים בזוגיות מגיעים בגלים. כשהגלים גבוהים אי אפשר לשוחח כראוי, ואז מתכנסים או מתווכחים. כשהגלים נמוכים ונעימים, לא רוצים לקלקל ולפתוח נושא מעצבן. אז מתי נדבר נורמלי?

ו. אין זוג שאין ביניהם פערים. לא קיים. יש ביניכם פער וצריך לעבוד עליו. הנטייה שלנו היא לחשוב: "הלוואי שזה לא היה והיא הייתה בדיוק כמו שאני רוצה". עליך להישיר מבט אל העובדה שעל אדני הפערים נבנית הזוגיות. עוד פער שנפתר, עוד פער שנפתר, והרי לנו זוגיות לתפארת.

ז. נפתר? איך פותרים פערים? ככה, בשיחה פשוטה? אכתוב לך על כך עוד בהמשך א"ה.

לשאלות אנונימיות שיענו א"ה במסגרת הטור לחץ כאן <<

לקבלת סדרת בין ריחוק לקרבה ולמינוי לתכני זוגיות לחצו על הכתובת a0527130390@gmail.com ושלחו את המילה "צרף".

אתה מתגעגע ל'ליל שישי' ישיבתי כמו פעם?'

רוצה להתכונן נכון לשבת?

מחפש רעיונות תורניים להעשיר בהם את שולחן השבת שלך?

הצטרף גם אתה ותהיה חלק מאחד מבתי המדרש של 'ליל שישי של חלקי'

קבוצות חברים המתכוננים בצוותא לשבת באווירת 'טועמיה' ובגיבוש חברתי-קהילתי.

לפרטים על ליל שישי של חלקי במקום מגוריך:

**מרכז ק.ש.ר.
ר' מתי גינסברגר
052-7600-80**

helki.baamali@gmail.com

נפשי ? בשאלתי

הרב משה שמעון אופן, מנחה ב'אחים לנפשי'

קודם כל עובדות!

החל מהשבת שלאחר חג הפסח נוהגים בקהילות רבות להתחיל וללמוד את מסכת 'אבות'. מדי שבת לאחר תפילת המנחה, מתכנסים יהודים בכל תפוצות ישראל וקוראים יחד את 'פרקי האבות', דברי החכמה והמוסר שנאמרו על ידי חכמי ישראל לדורותיהם. מנהג זה מופיע בטור משמו של רב עמרם גאון ונתנו לו טעמים שונים.

• ימי ספירת העומר: ימים אלו הינם ימי-דין מתוחים. זו התקופה בה אנו נוהגים אבלות על פטירתם של שנים-עשר-אלף הזוגות, תלמידי רבי עקיבא, שנהרגו במגיפה בשל פגם במידותיהם. ימים אלו מאופיינים בפתחות-לב ורצון לשמוע מוסר ואורחות חיים, על מנת להימנע מתוצאות טרגיות כמו אלו שבאו על תלמידי רבי עקיבא.

• הכנה לחג השבועות: הימים שבין פסח לעצרת משמשים גם כימי הכנה לחג מתן תורה. 'דרך ארץ קדמה לתורה' ועל כל יהודי החפץ לקבל את התורה כראוי, להכין את עצמו גם בממד האישי. זו ההזדמנות לכל החפץ בכך לרומם את מידותיו ולהפוך להיות אדם ראוי ואיכותי יותר. פרקי המוסר שכתבו רבותינו סוללים את הדרך לבנייה עצמית ולרוממות אישית.

• מזג האוויר: לאחר החורף הארוך והקודר, הכל מתחיל לבלב. הצמחייה חוזרת ומתכסה בצבעים מרהיבים והעולם כולו הופך פורח ושמח. ימים נחמדים אלו טומנים בחובם גם סיכון לא קטן. החשק הגדול לצאת ולטייל, לחוות את האביב המתחדש וליהנות מכל מה שקורה בחוץ, עלול להסיט את האדם מהתבוננות בחייו ובשאיפותיו.

מסכת אבות מספקת את הכלים לשמירה על סולם ערכים ברור של עיקר וטפל, בתוך עולם מלא בפיתויים ובריגושים. ברצף של אמרות קצרות מספקים לנו רבותינו כלים שיסייעו לנו להפוך את העולם בו אנו חיים לעולם טוב יותר, ואת עצמנו לאנשים טובים יותר. לימוד מעמיק של דבריהם יכול להאיר לנו פניות חשובות ולסייע לנו לפתור דילמות יומיומיות.

מנהג ישראל לפתוח את הקריאה השבועית במשפט מתוך המשנה הראשונה בפרק העשירי של מסכת סנהדרין: **כָּל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, שְׁנַאֲמַר: וְעַמּוּךָ כָּל־צְדִיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ נֶצֶר מְטַעֵי מַעֲשֵׂה יְדֵי לְהַתְפַּאֵר. נראה כי יש משהו באמירה זו שמשמש כהקדמה כללית למסכת אבות. על מנת להבין זאת, כדאי שניגע מעט בפירושה של משנה זו. לכאורה, המשמעות הפשוטה של משפט זה היא כי לכל יהודי ויהודי יש חלק בעולם הבא. אין אף בן ישראל שלא יזכה, בסופו של דבר, להגיע אל העולם הבא.**

הקושי בהבנה ראשונית זו מתעורר מיד עם המעבר למשפט הבא במשנה: **וְאֵלּוּ שְׂאֵין לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, הָאוֹמֵר אֵין תְּחִיַּת הַמֵּתִים מִן הַתּוֹרָה, וְאֵין תּוֹרָה**

היום. התוצאה המתבקשת היא חיי-נצח מרוממים בעולם הבא, אך זו אינה המטרה. המטרה היא להפוך לאדם נעלה ומרומם.

לאחר הקדמה קצרה זו, נוכל לשוב לדברי המשנה. **וְאֵלּוּ שְׂאֵין לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, הָאוֹמֵר אֵין תְּחִיַּת הַמֵּתִים מִן הַתּוֹרָה, וְאֵין תּוֹרָה מִן הַשָּׁמַיִם, וְאֵפִיקוֹרוֹס:** לאור האמור, מתבקש כי לאפיקורוס, האתאיסט, זה שאינו מאמין במציאות הא-ל, אין חלק לעולם הבא. העובדה הזו אינה עונש, אלא נתון. בהיותו בעולם הזה לא הטביע בעצמו אף מידה אלוקית ולכן המציאות היא שאין לו עולם הבא, הוא אינו קרוב לה' ואף אינו רחוק ממנו, הוא פשוט לא קשור אליו. האומר אין תורה מן השמים, אולי מאמין בכוח עליון, אבל אינו מבין שלבריאת העולם ישנה מטרה. הוא אינו מקבל את העובדה שהבורא נתן הוראות המפרטות את הדרך אל המטרה. אדם כזה, שוב, אינו צועד בדרך שתוביל אותו אל השלמות ואל קנין נצח בעולם הבא. גם לו אין אפשרות טכנית להשתייך לעולם הבא. פשוט אין לו את זה.

אך השלישי מתוך הקבוצה האומר אין תחיית המתים מן התורה, מציב בפנינו אתגר. אדם זה לכאורה מאמין בתחיית המתים. הוא גדל על כך שזה הולך להתרחש והוא מאמין בכך בכל מאודו. רק דבר אחד קטן מבדיל בינו לבין כל השאר. הוא אינו מוכן לקבל את דרשות חכמים שלמדו זאת מן התורה עצמה. מהו החוסר המהותי של האיש הזה? מדוע אין לו חלק לעולם הבא? רש"י מבאר זאת כך: האיש הזה מאמין בתחיית המתים, אמת.

מדוע? מנין לו?

אם אין לאמונתו בסיס איתן, ידיעה שלא ניתן להפריך, הרי שהוא אינו מאמין. הוא אידיוט. או כלשונו של רש"י "מהיכן הוא יודע? מה לנו ולאמונתו?" היהדות אינה דת של אמונות תפלות, היהדות מבוססת על ידיעה פשוטה, עובדתית. שכל אדם עם מעט התבוננות מסוגל להגיע אליה בכוחות עצמו. הדרישה האלוקית היא קודם כל "יודעת היום", והרמב"ם כינה את ספרו המעמיד את יסודות היהדות בשם 'מדע'. אמונה שמבוססת רק על תחושות ורגשות אינה יהדות. מאמין כזה אין לו חלק לעולם הבא, כי גם הוא, פשוט לא בכיוון.

האמירה החד-משמעית הזו פותחת, מידי שבוע, את הלימוד במסכת אבות. וזו ההכנה המושלמת לחג השבועות: כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא. לא צריך לעשות מאמץ מיוחד כדי להיות חבר במועדון היוקרתי של אנשי העולם הבא, כל יהודי יכול! אבל, צריך להיזהר לא לעשות שטויות בדרך. לא לרדת מהמסלול. לפני שמתחילים צריך לזכור את שלושת היסודות האיתנים. יש בורא לעולם, הוא העניק לנו ספר הוראות-שימוש לעולם שברא, וכדאי לעשות את זה נכון.

מציאות ה'. תורה מן השמים. שכר ועונש.

לאחר הקדמה חשובה זו, אנו מוכנים לצאת לדרך. בהצלחה!

מִן הַשָּׁמַיִם, וְאֵפִיקוֹרוֹס: לפני מילים ספורות הבטיח לנו התנא כי לכל ישראל יש חלק לעולם הבא. כיצד זה הוא סותר את דבריו ומציג רשימה של יהודים שלא יזכו לכך? האם, בסופו של יום, יש לכולם חלק בעולם הבא או לא?

תמיהה זו מחייבת אותנו לשוב ולדייק בדבריו הראשונים. 'כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא'. בקריאה ראשונית הנחנו כי 'כל ישראל' משמעותו 'כל אחד מישראל'. כעת אנו מבינים כי לא זו הכוונה. האמירה 'כל ישראל' מתייחסת לעם ישראל ככלל. יש משהו מיוחד בעם היהודי שנקודת הפתיחה שלו מצוינת. כל מי שנמנה על העם הזה משתייך באופן אוטומטי לקבוצת המאושרים להם יש חלק לעולם הבא.

אך ניתן לאבד את כרטיס הכניסה הזה בהתנהגות בעייתית. למרות העובדה שלכל ישראל יש חלק לעולם הבא, ישנם בודדים מתוך העם שיכולים, בדרכם הקלוקלת, להוציא את עצמם מן הכלל ולאבד את חלקם בעולם הבא.

מדוע? מהו העולם הבא, ומה גורם לאיבוד הזכות להשתייך אליו?

בצעירותנו חונכנו לחשוב כי העולם הבא הוא מקום בו נקבל שכר טוב על מה שעשינו. 'שי' על התנהגות טובה. כמו שהילד הכי חרוץ בגן קיבל ממתק מהגננת בסוף היום, כך גם אנו, ככל שנתנהג טוב יותר בשנות חיינו בעולם הזה נקבל יותר פרסים והפתעות. גישה זו מתיישבת בקלות על הלבבות הצעירים, אך אינה מספקת את המענה במלואו.

'גמול העולם הבא הוא, שכפי מעשיו שעשה בעולם הזה כן תקבע לו מדרגה בטובה האמתית, שהיא הדבקות בו יתברך ויהנה בה לנצח נצחים' מטרת האנושות היא להידבק בטובו של הקדוש-ברוך-הוא. התורה והמצוות מלמדים את האדם כיצד הוא צריך להתנהל, ומהי הדרך שתהפוך אותו לאיש שלם. היכולת להתקיים בעולם הבא מבוססת על דרגת השלמות אליה הגיע האדם בעולם הזה.

החיים בעולם הבא הם חיים של טוב מושלם. מי שהצליח להפוך את עצמו לאדם טוב, מי שזיכך את אישיותו והשלים את תפקידו יכול לחיות בעולם הבא. בעולם-הבא לא מקבלים 'פרס' על מעשים טובים. המעשים הטובים הופכים את האדם לקרוב יותר למטרה.

בתור העם הנבחר, קיבלנו את מפת הדרכים. כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא. נקודת המוצא היא שהעם כולו צועד על המסלול הנכון, הדרך מסתיימת בהתעלות עצמית וברוממות. אך אפשר גם לסטות מהנתיב. אפשר לחפש אופציות אחרות. האופציות הללו אולי נראות מושכות יותר, אך נקודת הסיום נמצאת הרחק-הרחק מן העולם הבא, מחיי הטוב-האמתית.

זו הסיבה, על פי חלק מן הראשונים, שהעולם הבא אינו מוזכר בפירוש בתורה. התורה מעניקה את ההוראות כיצד להפוך לאדם טוב יותר, כאן בעולם הזה. המשימה היא להתרומם ולהתעלות כאן, היכן שאנו נמצאים

"ליל שישי של חלקי"

חלקי בקהילתי
יוזמת תורנית קהילתית

לימוד בצוותא בליל שישי בפתח תקוה

השבת הזאת תגיע מוכן!
בעז"ה בליל שישי הקרוב נמשיך
בשיעור השבועי בנושא מהפרשה
נושא השבוע: "פדיון הבן בספקות"
מאת הרב אבי חיות הי"ו
השיעור יתקיים בשעה 20:45
בביהכ"ס היכל מאיר טרומפלדור
כמאמר חכמינו גדולה לגימה שמקרב
את הלבבות. השיעור ימסר ע"ג שלחנות
ערוכים במיני תרגום. מחכים לכם!!

בברכה,
רכז חלקי בקהילתי - פתח תקוה
מאיר כהן: 054-2295115

חלקי בקהילתי
יוזמת תורנית קהילתית

לימוד בצוותא בליל שישי בטבריה

אתה בן תורה העמל לפרנסתך
מוזמן להצטרף אלינו בליל שישי
הקרוב בבית הכנסת "מנין" נוסח
אשכנז בשעה 9:00 ערבית ולאחר
מכן שיעור מרתק ואקטואלי
בפרשת השבוע מפי הרב מאיר
ליברזון שליטא השיעור ימסר סביב
שולחנות ערוכים בטשולנט כנהוג

בברכה,
רכז שכונת נוף כינרת פוריה-טבריה
חיים צימרמן: 054-8492309

מי שיש לו רעיון
לחברים חדשים
שירצו להשתתף
בשיעור, ספר
להם על כך ונשמח
שיבואו

חלקי בקהילתי
יוזמת תורנית קהילתית

ליל שישי בצוותא ברמה ד'

השיעור הקבוע בליל שישי
יתקיים בבית חבירו בנימין
טוביאס אביי 51 קומה 1 דירה 13

20:30-21:30 דף היומי
21:30-22:00 שיעור מאת הרב
ראובן קמינצקי שליט"א
22:00 והלאה טשולנט מפנק
כמיטב המסורת

אלכס לאער 054-986-0122
יוחנן מהרשק 055-669-5884

מי שיש לו רעיון
לחברים חדשים
שירצו להשתתף
בשיעור, ספר
להם על כך ונשמח
שיבואו

חלקי בקהילתי
יוזמת תורנית קהילתית

ליל שישי בצוותא בחיפה

החל משבוע זה נתכנס אי"ה מדי
שבוע ללימוד משותף וחוויתי בנושאים
אקטואלים ובאווירה טובה.

נושא השיעור השבוע:
"יששכר וזבולון"

השיעור יימסר בכל פעם ע"י אחד
מחברינו ויתקיים בבית הכנסת
"תפארת ישראל" קומה ב'
בשעה 21:15. נשמח מאוד לראותך.

בברכה,
רכז חלקי בקהילתי חיפה
איציק קליין: 054-646-7790

טשולנט,
שתיה
וכיבוד קל
למשתתפים

ספרות השו"ת

הרב נחום נחם

במאמר זה נתמקד בחלקם של יהודים נפלאים, בני כל העדות, החוגים והמעמדות - בהנחת התשתית לעולם ההלכה, כפי שהתפתח במאות שנים האחרונות: כוונתנו לספרות השו"ת הענפה. כידוע, החל מתקופת הגאונים, עבור דרך תקופת הראשונים ועידן האחרונים ועד ימינו אנו, התפתחה ספרות השו"ת (-שאלות ותשובות) והשפיעה עמוקות על עולם ההלכה, מהמסד ועד הטפחות.

יהודים מכל רחבי העולם שלחו את שאלותיהם אל חכמי ישראל. השאלות התעוררו כתוצאה מחיי היום יום, המורכבים מזמני שגרה ומרגעי משבר, ונשלחו אל גדולי חכמינו, על מנת שיחוו את דעתם ויורו לשואלים את הדרך בה יצעדו. במהלך הדורות התופעה התפתחה, כאשר השאלות והתשובות המגוונות הועלו על הכתב, בכדי לשמש מקור פסיקה לדורות בנושא הנידון. בתחילה היו אלו כתבי יד, שהועתקו בשקדנות אלו מאלו, אם בארצות צפון אפריקה בתקופת הגאונים, אם בארצות אשכנז בזמן הראשונים (למשל). בהמשך, עם מהפכת הדפוס, הועלו התשובות על מכשש הדפוס ונפוצו במהרה ברחבי העולם היהודי, כאשר הן משמשות פסק תקדימי עבור פוסקי הדורות המאוחרים יותר, בבואם לדון על שאלה דומה שהתעוררה בימיהם. תשובות אלו, ביניהן ניתן למנות את תשובות הגאונים לקהילות ישראל בתפוצות, את תשובות הרשב"א שנשלחו לארצות אגן הים התיכון, תשובות מהר"ם רוטנבורג שהתמודדו עם בעיותיהן של קהילות אשכנז בימיהן הקשים. תשובות אלו חדרו לתוך ה'בית יוסף' וה'דרכי משה', וכתוצאה מכך - לשו"ע ולהגהות הרמ"א, ובכך הן מהוות חלק מאבן היסוד של עולם ההלכה והפסיקה עד ימינו. כך גם תשובותיהם של הרדב"ז במצרים, המהרש"ל בפולין, המהר"י בן לב ביוון, החתם סופר בהונגריה והמהרי"ץ (מוריניו הרב יחיא צאלח) בתימן - צוטטו רבות בכתבי הפוסקים האחרונים, אשר הסתמכו להלכה על דעת המשיבים הגדולים.

כל זאת - בחלק של התשובות. עם זאת, כאשר נפנה מבטינו לחלק של השאלות, נגלה כי חלקן נשלחו על ידי גדולי ישראל אל אותם פוסקים חשובים, אך חלקן האחר נשלחו על ידי יהודים רגילים, ששמום לא נשאר לדורות. הם רק רצו לדעת כיצד לנהוג ע"פ התורה, אך בזכות שאלתם - זכינו לתשובה יסודית ומנומקת לאמיתיה של תורה. תשובה שרב כוחה להשפיע עד היום, על חיינו התורניים וההלכתיים.

אף שאלות רבות שנשלחו ע"י רבני הקהילות אל גדולי הפוסקים, נשלחו בעטיו של יהודי רגיל, בן הקהילה שבא לשאול את הרב, וכיון שצדדי השאלה היו מורכבים מדי - חש הרב כי עליו להפנות את השאלה אל אותו פוסק דגול בן דורו, אם אחד מחכמינו הראשונים אם אחד מרבותינו האחרונים. כך זכינו, כי השאלה והתשובה יחקקו למשמרת עולם, ואף כיום, בשאלות החדשות בנות ימינו, ניתן להשתמש באותו השו"ת כמקור הלכתי עבורנו, על ידי השוואה בין המקרים הנדונים.

מן הסתם, רוב השואלים לא היו מודעים לחלק שהם נוטלים, בעיצוב ההלכה בעם ישראל. הם לא היו מודעים לכך שאותו סכסוך כספי בין שותפים בצרפת, אותה שאלה ספציפית על קידושין במרוקו, אותו ספק בהלכות שבת בבבל או שאלה 'פשוטה' בהלכות תפילה בפולין - יחקקו באותיות זהב בתורה שבע"פ, ויהוו נכסי צאן ברזל עבור אותן ארבע אמות של ההלכה, שיש לקב"ה בעולמו.

'מים עמוקים עצה בלב איש - ואיש תבונה ידלנה' (משלי פרק כ'). אותם 'מים עמוקים' שהיו בלב רבותינו הראשונים והאחרונים, גדולי הפוסקים, נדלו החוצה, והשקו את בני הדורות, בשל אותן שאלות אליהן נדרשו ואודותן פסקו. ספקות של יום יום. תהיות שלי ושלך. שאלות שמקורן בחיים של כולנו.

שירים ושערים

הרב דן טיומקין / יועץ ומחבר הספר בוסר המלאכים

הפרשה מדברת על תפקידו המיוחד של שבט לוי. במקדש, היו ללוויים שני תפקידים: משוררים ושוערים. לשמור על הדלתות והפתחים, או לשיר ולנגן בזמן הקרבת הקורבנות. לכל אחד היה תפקיד משלו.

שמעתי בשם ה'דרכי נועם', האדמו"ר מסלונים שליט"א (בנו של בעל ה'נתיבות שלום ז"ע) שגם בזמן הזה, שאין בית מקדש ולא ידוע איזה לוי הוא משורר ואיזהו שוער, יש בכל זאת לעניין הזה השלכה מעשית בחיינו, על דרך העבודה: השוער תפקידו לשמור על המסגרת, על המבנה, בעוד שהמשורר מכניס מנגינה ונשמה פנימית. יש סוגי נשמות שיותר נמשכים לשמירת המבנה, ההכרח, המסגרת והסדר. לעומתם, יש סוגי נשמות שיותר בוער בהם כוח הניגון והשירה, ההתחדשות וההתרגשות, החיבור והרצון. בדרך כלל קשה לשוערים להבין את המשוררים. הם רואים בהם סיכון: 'מה התועלת שבניגון, תהיה מעשי, שמור על המסגרת'. כאשר המשורר הוא ילד או נער, זה קשה ומורכב שבעתיים. ממש לא קל לנערים הללו לשרוד במערכות חינוך תובעניות, למצוא חוויות הצלחה בתוך מסגרת מקובעת, כשאתה מוצף באש שבוערת ורוחשת לה, בהשראה, בדמיון, במנגינה. מאד מפתה לכל מחנך שבא איתו במגע, ויש לו כיתה שלמה לחנך, לנסות לכבות את האש, להשתיק את המנגינה, לרבע את העיגול כדי לנסות לגרום לו 'ללכת בתלם'.

חז"ל גילו לנו שהתורה משולה לאש, אש כפולה, שחורה על גבי לבנה (מוכא ברש"י דברים ל"ג ב'). רבי צדוק הכהן זצ"ל (בספרו 'דובר-צדק') מסביר שהאש הלבנה רומזת על התורה לפני שהייתה מצומצמת בעולם שלנו. יש איזו 'שלהוביתא דרחימותא', תשוקה וכיסופים, שהצטמצמו בעולם שלנו לאש של צמצום שחור, אותיות, מסגרת, קביעות (עם הרבה אותיות קטנות בכתב רש"י על הדרך). עולמנו התורני מרבה לדבר על האש השחורה הזאת, ובצדק, היא מחויבת. אבל כשהאש הזו לא מונחת על גבי האש הלבנה, אז העיקר חסר, אין חווייתיות, אין קשר, אין 'אני', אין חיבור.

כתוב בפסוק "חושך שבטו שונא בנו".

וביאורו, על האב/מחנך לזהות את השבט (הרוחני) אליו שייך בנו, שכן לכל שבט מ'שבטי יה' יש את חוש המיוחד והדרך המיוחדת שלו בעבודת ה', (כמ"ש בספר יצירה, ורמוז העניין באבני החושן נוטריקון חוש חן) אחרי שהאב/מחנך מזהה את השבט (והחוש המיוחד) אליו שייך בנו, עליו לתת לבנו את הכלים לפתח את החוש והכישרון המיוחד לשבטו (דבר שיביא אותו לגלות ולהאיר את החן המיוחד של נשמתו), מי שחושך (גם מלשון חושך) מבנו/חניכו את שבטו, הוא שונאו. וממילא גילוי שבטו של בנו/חניכו נובע מתוך אהבה ודאגה אמיתית לבנו.

כולם מדברים על הקושי והאתגרים של הדור הצעיר, והכל אמת, דור תהפוכות המה. אבל יש להם גם מעלות רבות. יש בהם יסוד אמיתי, רודף אמת, שמזהה צביעות ותחליפים מדומים ולא מסתפק בהם. אם אין להם את האש הלבנה, הם מסרבים לשחק 'כאילו' ולעבור לקומה הבאה, אלא הם מתעקשים לצאת למסע, שלפעמים כואב ולפעמים לא ממוקד דיו, אבל מטרתו האמיתית היא לגלות וללבות את אותה אש לבנה.

אותנו, כהורים ומורים, זה משגע. הפכנו כולנו, עם הזמן, לשוערים מדופלמים, וקשה לנו עם הניגון של הדור הצעיר. אבל אולי זו לא רק 'כפרת עוונות' של צער גידול בנים, אלא גם הזדמנות אמיתית לנסות להתחבר לאש הלבנה שגם בנו חסרה.

באופן רגיל, מאד קשה לאדם לעצור ולשים לב לכך. החיים מלאי עומס וקל לפספס, קל להתמקד בדברים הבווערים, באש השחורה, ולא לשים לב שבדרך קצת איבדנו את האש הלבנה. אבל הקב"ה לא התייאש מאיתנו, ולפעמים ילדינו המתבגרים נבחרים להיות השליחים לעורר אותנו לכך: הם מעבירים אותנו בית-ספר, וזה לא פשוט, אבל על הדרך, למרות כל הקושי, אנו לומדים בזכותם להתחבר לאש הלבנה שבנו.

התהליך לא קל. בדרך אנחנו לומדים לפתח מיומנויות הרפיה, מיומנויות ענווה, מיומנויות של מודעות וכנות, אופטימיות וחיבור. בלי זה הם רק יתרחקו. על הדרך אנחנו משתדרגים, לומדים להכיל, ותוך כדי עוברים איזה תהליך, שיש לו תופעת לוואי מבורכת, שקשורה לגילוי ולחיבור של שורש האש הלבנה שבנו. אנו מנסים להציל אותם, ועל הדרך אנחנו נאלצים להתעמת ולגלות וללבות מחדש את האש הלבנה שבעצמנו. במקום להשתיק את הניגון, אנחנו מצליחים להשמיע את קולו הייחודי בעולם.